

RECOMANDĂRI

RECOMANDAREA (UE) 2021/1004 A CONSILIULUI

din 14 iunie 2021

de instituire a unei Garanții europene pentru copii

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 292, coroborat cu articolul 153 alineatul (2) și cu articolul 153 alineatul (1) litera (j),

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

- (1) În conformitate cu articolul 3 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană, Uniunea combate excluziunea socială și discriminarea și promovează egalitatea între femei și bărbați și protecția drepturilor copilului.
- (2) În conformitate cu articolul 9 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), în definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor sale, Uniunea ține seama de cerințele privind promovarea unui nivel ridicat al ocupării forței de muncă, garantarea unei protecții sociale corespunzătoare, combaterea excluziunii sociale, precum și de cerințele privind un nivel ridicat de educație, de formare profesională și de protecție a sănătății umane.
- (3) În conformitate cu articolul 151 din TFUE, Uniunea și statele membre au ca obiective promovarea ocupării forței de muncă, îmbunătățirea condițiilor de trai și de muncă, o protecție socială adecvată, dialogul social, dezvoltarea resurselor umane care să permită un nivel ridicat și durabil al ocupării forței de muncă și combaterea excluziunii. În conformitate cu articolul 153 alineatul (1) litera (j) din TFUE, în vederea realizării obiectivelor menționate, Uniunea susține și completează acțiunea statelor membre în domeniul luptei împotriva marginalizării sociale.
- (4) Articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „Carta”) recunoaște dreptul copiilor la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor și că, în toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial. Articolul 33 din Cartă prevede că familia se bucură de protecție juridică, economică și socială.
- (5) Articolul 17 din Carta socială europeană revizuită, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996, confirmă angajamentul de a lua toate măsurile adecvate și necesare pentru a asigura copiilor îngrijirile, asistența, educația și pregătirea de care au nevoie.
- (6) Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, adoptată la 20 noiembrie 1989 și ratificată de toate statele membre ale Uniunii, prevede la articolele 2, 3, 6, 12, 18, 24, 27, 28 și 31 că statele părți la convenție recunosc interesul superior al copilului ca fiind primordial și mai recunosc dreptul copilului la participare și la dezvoltare, inclusiv dreptul la protecție împotriva tuturor formelor de discriminare, dreptul la viață, dreptul de a fi audiat în cadrul procedurilor judiciare și administrative, dreptul de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă, dreptul de acces la servicii de asistență medicală, dreptul la asistență din partea statului în vederea asigurării unui nivel de trai adecvat, dreptul la educație, dreptul la timp liber, dreptul de a practica activități recreative și dreptul de a participa pe deplin la viața culturală și artistică.

- (7) Articolul 7 din Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap ⁽¹⁾, ratificată de Uniune și de toate statele sale membre, prevede că statele părți la această convenție adoptă toate măsurile necesare pentru a garanta accesul deplin al copiilor cu handicap la toate drepturile omului și libertățile fundamentale, în condiții egale cu ceilalți copii.
- (8) Împreună cu statele sale membre, Uniunea se angajează pe deplin să reprezinte un lider în ceea ce privește punerea în aplicare a Agendei 2030 și a obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite, inclusiv a celor referitoare la eradicarea sărăciei, asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării, precum și asigurarea unei educații de calitate incluzive și echitabile.
- (9) La 20 februarie 2013, Comisia a adoptat Recomandarea 2013/112/UE ⁽²⁾, intitulată „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”. Această recomandare prevede o abordare integrată pentru reducerea sărăciei sau a excluziunii sociale în rândul copiilor și îmbunătățirea calității vieții acestora, bazându-se pe trei piloni: accesul la resurse, accesul la servicii de calitate și dreptul copiilor la participare.
- (10) În noiembrie 2017, Parlamentul European, Consiliul și Comisia au proclamat Pilonul european al drepturilor sociale, care stabilește 20 de principii pentru a sprijini buna funcționare și echitatea piețelor muncii și a sistemelor de protecție socială. Principiul 11 prevede dreptul copiilor la servicii de educație și de îngrijire a copiilor preșcolari de calitate și accesibile din punct de vedere financiar, la protecția împotriva sărăciei și la măsuri specifice de sporire a egalității de șanse pentru copiii proveniți din medii defavorizate.
- (11) Parlamentul European, în rezoluția sa din 24 noiembrie 2015 ⁽³⁾, a solicitat Comisiei și statelor membre să introducă o garanție pentru copii, care să se axeze pe copiii afectați de sărăcie și pe accesul acestora la servicii. În rezoluția sa din 11 martie 2021 ⁽⁴⁾, Parlamentul European a invitat, de asemenea, Comisia să includă în Strategia UE privind drepturile copilului măsuri concrete de investiții în copii în vederea eradicării sărăciei în rândul copiilor, inclusiv instituirea unei Garanții europene pentru copii care să aibă resurse adecvate, și să își prezinte propunerea de instituire a Garanției europene pentru copii în primul trimestru al anului 2021 și a invitat statele membre să investească toate resursele posibile, inclusiv fondurile Uniunii, în lupta împotriva sărăciei și a excluziunii sociale în rândul copiilor și să stabilească planuri naționale de acțiune privind Garanția pentru copii.
- (12) În declarația comună intitulată „Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale – atenuarea impactului pandemiei de COVID-19 asupra familiilor – colaborarea pentru dezvoltarea de perspective pentru copii puternici” („*Overcoming poverty and social exclusion – mitigating the impact of COVID-19 on families – working together to develop prospects for strong children*”), semnată în decembrie 2020 de 24 de miniștri în cadrul Consiliului Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori, s-a solicitat stabilirea unei Garanții europene pentru copii, bazată pe principiile și abordarea integrată din Recomandarea 2013/112/UE și din Pilonul european al drepturilor sociale. Miniștrii au reafirmat că accesul la asistență medicală gratuită, la învățământ gratuit, la educație și îngrijire timpurie accesibile din punct de vedere financiar, la locuințe decente și la alimentație adecvată este esențial pentru copiii expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială.
- (13) Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale ⁽⁵⁾ oferă un nou impuls pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale în Uniune, în special prin stabilirea obiectivului pentru 2030 de a reduce cu 15 milioane numărul persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, printre care cel puțin 5 milioane de copii.
- (14) Strategia cuprinzătoare a Uniunii privind drepturile copilului ⁽⁶⁾ contribuie la consolidarea participării copiilor în societate, consideră interesul superior al copilului ca fiind primordial, protejează copiii vulnerabili, inclusiv cei expuși riscului de excludere socioeconomică și de marginalizare, protejează drepturile copiilor online, promovează justiția în interesul copilului și previne și combate violența împotriva copiilor. De asemenea, strategia vizează combaterea discriminării împotriva copiilor, inclusiv din cauza genului sau a orientării lor sexuale ori din cauza genului sau a orientării sexuale a părinților lor.

⁽¹⁾ Decizia 2010/48/CE a Consiliului din 26 noiembrie 2009 privind încheierea de către Comunitatea Europeană a Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (JO L 23, 27.1.2010, p. 35).

⁽²⁾ Recomandarea 2013/112/UE a Comisiei din 20 februarie 2013, „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării” (JO L 59, 2.3.2013, p. 5).

⁽³⁾ Rezoluția Parlamentului European din 24 noiembrie 2015 referitoare la reducerea inegalităților, în special a sărăciei în rândul copiilor [2014/2237(INI)].

⁽⁴⁾ Rezoluția Parlamentului European din 11 martie 2021 referitoare la drepturile copiilor în perspectiva Strategiei UE privind drepturile copilului [2021/2523(RSP)].

⁽⁵⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, „Plan de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale”, COM(2021)102 final.

⁽⁶⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Strategia UE privind drepturile copilului”, COM(2021) 142 final.

- (15) Obiectivul prezentei recomandări este de a preveni și de a combate excluderea socială prin garantarea accesului copiilor aflați în dificultate la un set de servicii esențiale, inclusiv prin integrarea unei perspective de gen, pentru a se lua în considerare, diferitele situații cu care se confruntă fetele și băieții, în combaterea sărăciei în rândul copiilor și în promovarea egalității de șanse. Copiii aflați în dificultate sunt persoane cu vârsta sub 18 ani care sunt expuse riscului de sărăcie sau de excludere socială. Aceasta înseamnă copii care trăiesc în gospodării expuse riscului de sărăcie sau confruntate cu lipsuri grave pe plan material și social sau caracterizate printr-o intensitate foarte redusă a muncii.
- (16) Pentru a asigura accesul efectiv sau accesul efectiv și gratuit la servicii esențiale, statele membre – în funcție de circumstanțele și abordările naționale – ar trebui fie să organizeze și să furnizeze astfel de servicii, fie să ofere ajutoare adecvate, astfel încât părinții sau tutorii copiilor aflați în dificultate să fie în măsură să acopere costurile acestor servicii. O atenție deosebită este necesară pentru a se evita ca eventualele costuri aferente să constituie un obstacol în calea accesului deplin al copiilor aflați în dificultate din familii cu venituri mici la serviciile esențiale.
- (17) Aproape 18 milioane de copii sunt expuși riscului de sărăcie sau de excludere socială în Uniune ⁽⁷⁾, înregistrându-se diferențe semnificative între statele membre. Gama factorilor de risc, care pot face ca unii copii să fie deosebit de vulnerabili și expuși sărăciei sau excluderii sociale, variază considerabil. Prin urmare, abordările naționale de punere în aplicare a prezentei recomandări ar trebui adaptate la circumstanțele și nevoile specifice de pe teren. Unul dintre principalii factori determinanți ai excluderii sociale în rândul copiilor este accesul lor inegal la servicii esențiale, care sunt extrem de importante pentru buna calitate a vieții lor și pentru dezvoltarea abilităților lor sociale, cognitive și emoționale. Copiii care trăiesc în sărăcie sau care provin din medii defavorizate sunt mai predispuși să se confrunte cu obstacole în ceea ce privește accesul la educația și îngrijirea timpurie, la educație incluzivă, la asistență medicală, la alimentație sănătoasă și la locuințe adecvate. Acești copii își încep viața dezavantajați, ceea ce poate avea implicații pe termen lung pentru dezvoltarea și perspectivele lor viitoare.
- (18) Transmiterea între generații a excluderii sociale pune în pericol coeziunea socială de-a lungul generațiilor și determină costuri mai mari pentru statele noastre sociale, constituind un obstacol în calea rezilienței economice și sociale. Îmbunătățirea accesului egal al copiilor aflați în dificultate la serviciile esențiale este, prin urmare, un mijloc important de intensificare a eforturilor de prevenire și de combatere a excluderii sociale. Acest lucru contribuie totodată la încurajarea egalității de șanse pentru copiii aflați în dificultate și la combaterea sărăciei în rândul copiilor.
- (19) Combaterea dezavantajelor încă de la o vârstă fragedă reprezintă o investiție eficientă din punctul de vedere al costurilor, inclusiv pe termen lung, deoarece contribuie nu numai la incluziunea copiilor și la îmbunătățirea rezultatelor socioeconomice ale acestora atunci când devin adulți, ci și la situația economiei și a societății, printr-o mai bună integrare pe piața muncii și în viața socială și prin îmbunătățirea tranziției de la școală la locul de muncă, inclusiv prin punerea în aplicare deplină a Recomandării Consiliului din 30 octombrie 2020 privind „O punte către locuri de muncă – consolidarea Garanției pentru tineret” ⁽⁸⁾. Investiția în egalitatea de șanse pentru copii pune bazele unei creșteri economice durabile și favorabile incluziunii, în sprijinul unor societăți echitabile și reziliente și al convergenței sociale ascendente. Aceasta contribuie totodată la abordarea impactului evoluțiilor demografice nefavorabile prin reducerea deficitului de competențe și de forță de muncă și prin asigurarea unei acoperiri teritoriale mai bune, valorificând în același timp oportunitățile care decurg din tranziția verde și cea digitală.
- (20) Accesul egal la educație și îngrijire timpurie, precum și la școlarizare, de calitate și incluzive este esențial pentru a întrerupe transmiterea excluderii sociale și pentru a asigura șanse egale pentru copiii defavorizați. Cu toate acestea, disponibilitatea limitată și costurile ridicate ale educației și îngrijirii timpurii pot constitui un obstacol pentru copiii care provin din familii cu venituri mici. Ratele de frecvență în cazul acestora sunt considerabil mai mici și conduc mai târziu la rezultate școlare mai slabe și la rate de abandon școlar mai ridicate, în special pentru copiii care provin dintr-un context de migrație sau pentru copiii romi. Segregarea și discriminarea în ceea ce privește accesul la învățământul general al copiilor cu handicap sau cu nevoi educaționale speciale rămân o provocare. Alegerea instituției de învățământ trebuie să reflecte interesul superior al copilului. Numărul tot mai mare de copii care provin dintr-un context de migrație în cadrul sistemelor de învățământ necesită o prevenire a segregării mediilor școlare și adaptarea metodelor de predare, în conformitate cu dreptul intern și cu obligațiile ce le revin statelor membre în temeiul instrumentelor internaționale relevante în domeniu.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Children_at_risk_of_poverty_or_social_exclusion.

⁽⁸⁾ Recomandarea Consiliului din 30 octombrie 2020 privind „O punte către locuri de muncă – consolidarea Garanției pentru tineret” și de înlocuire a Recomandării Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret (JO C 372, 4.11.2020, p. 1).

- (21) O parte importantă a învățării, inclusiv dobândirea de competențe sociale, se desfășoară prin intermediul activităților sportive, recreative sau culturale. Astfel de activități s-au dovedit a fi benefice, în special pentru copiii care provin din medii defavorizate. Cu toate acestea, anumite grupuri de copii nu și le pot permite financiar sau participarea lor este împiedicată de lipsa unei infrastructuri corespunzătoare, de un acces limitat sau de probleme lingvistice.
- (22) Copiii aflați în dificultate întâmpină, în general, probleme de acces la anumite servicii de sănătate, cum ar fi îngrijirea stomatologică, sau la dispozitive medicale, cum ar fi aparatele dentare, lentilele de corecție sau ochelarii. De asemenea, acești copii dispun de mai puține oportunități și resurse pentru a beneficia de programe de prevenire a bolilor și de promovare a sănătății. Sărăcia veniturilor și alți factori sociali determinanți afectează în mod semnificativ dezvoltarea generală și sănătatea copiilor, inclusiv sănătatea lor mentală, și amplifică riscul de apariție a unor probleme de sănătate în anii următori. Intervenția timpurie și acțiunile preventive sunt esențiale, la fel ca și un acces mai bun la programe de sănătate publică axate pe prevenire și pe promovare, inclusiv vaccinare, și sprijinul acordat părinților, aspecte care pot contribui la obținerea unor rezultate mai bune.
- (23) Accesul la o alimentație sănătoasă și sustenabilă reprezintă o provocare în special pentru familiile cu venituri mici. Programele de alimentație și de nutriție sănătoase pot ajuta la remedierea unor probleme ca alimentația deficitară, lipsa activităților fizice, obezitatea sau consumul de alcool și de tutun, reducând astfel malnutriția și alimentația deficitară, care sunt mai răspândite în rândul copiilor care provin din medii defavorizate. Experiența dobândită în urma pandemiei de COVID-19 a demonstrat importanța programelor alimentare școlare pentru unii copii, care, în perioadele de restricții de deplasare a persoanelor, au fost brusc lipsiți de o sursă de alimentație pe care se bazau ^(*). Asigurarea accesului copiilor aflați în dificultate la cel puțin o masă sănătoasă în fiecare zi de școală este, prin urmare, crucială și ar putea fi realizată fie prin furnizarea unor astfel de mese, fie prin garantarea faptului că părinții, tutorii sau copiii sunt în măsură să asigure mesele, ținându-se seama de circumstanțele și nevoile locale specifice.
- (24) Copiii care provin din familii cu venituri mici, dintr-un context de migrație sau care au origine etnică minoritară sunt expuși unui risc mai mare de privare severă de locuință, de supraaglomerare sau de sărăcie energetică și sunt mai expuși riscului lipsei de adăpost. Cheltuielile cu locuința reprezintă o povară grea pentru gospodăriile cu o singură persoană aducătoare de venit, mai ales pentru cele conduse de femei. Asigurarea unor locuințe adecvate și a unei cazări temporare adecvate pentru copii și familiile acestora sunt mecanisme importante pentru combaterea excluziunii sociale în rândul copiilor și pentru reducerea riscului lipsei de adăpost. În vederea dezinstituționalizării copiilor, ar trebui să fie promovată îngrijirea comunitară sau familială de calitate. Ar trebui să se recurgă la plasarea copiilor în îngrijire instituționalizată numai atunci când este în interesul superior al copilului, ținându-se seama de situația generală a copilului și luându-se în considerare nevoile individuale ale copilului. Este esențial să se acorde sprijin copiilor la încheierea perioadei lor de îngrijire instituționalizată sau în familie, pentru a-i ajuta să ducă o viață independentă și să se integreze în societate.
- (25) Criza provocată de pandemia de COVID-19 poate avea efecte profunde asupra bunăstării economice și sociale a familiilor și a copiilor și este probabil să afecteze în mod disproporționat copiii care provin din medii defavorizate. Grupurile cu venituri mici și medii se confruntă cu un risc mai mare de pierdere a veniturilor, cu consecințe potențial semnificative asupra venitului disponibil al gospodăriilor din cauza creșterii numărului de șomeri și a posibilităților reduse de telemuncă. Se preconizează că actuala criză va spori inegalitățile existente și va duce probabil la creșterea numărului de gospodării expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială. De asemenea, această situație pune o presiune semnificativă pe disponibilitatea serviciilor. Copiii care se confruntă cu diferite forme de defavorizare sunt printre cei mai afectați de criză. Multor copii care trăiesc în gospodării lipsite de sprijin familial, competențe sau echipamente adecvate le-a fost greu să învețe la distanță, în aceeași situație fiind și copiii care locuiesc în zone izolate sau rurale cu infrastructură digitală inadecvată.
- (26) Combaterea excluziunii sociale în rândul copiilor și reducerea impactului socioeconomic al pandemiei de COVID-19 necesită o abordare integrată, axată pe persoană și multidimensională, precum și un cadru de politici favorabil. Consolidarea cooperării și a coordonării între servicii la diferite niveluri garantează o prevenție eficientă și sprijinul incluziunii sociale a copiilor. Pe lângă asigurarea accesului la serviciile esențiale, în toate regiunile și teritoriile, inclusiv prin investiții în infrastructura serviciilor și în forță de muncă, este, de asemenea, necesar să se îmbunătățească eficacitatea și relevanța politicilor conexe, să se combine măsurile preventive și de remediere și să se valorifice la maximum instrumentele existente ale Uniunii.

^(*) Analiza anuală a Comitetului pentru protecție socială din 2020 a Monitorului performanței în materie de protecție socială (SPPM) și a evoluțiilor politicilor de protecție socială. Raport privind principalele provocări sociale și principalele mesaje [2020 Social Protection Committee Annual Review of the Social Protection Performance Monitor (SPPM) and developments in social protection policies. Report on key social challenges and key messages], p. 58.

- (27) Procesul de coordonare a politicilor economice și de ocupare a forței de muncă din cadrul semestrului european, alimentat de tabloul de bord social ⁽¹⁰⁾, a evidențiat problema sărăciei sau a excluziunii sociale în rândul copiilor, mai multe state membre primind recomandări specifice fiecărei țări. Orientările privind ocuparea forței de muncă subliniază importanța asigurării accesului tuturor persoanelor, inclusiv al copiilor, la anumite servicii, cum ar fi educația și îngrijirea timpurie, școlarizarea și asistența medicală, acest acces reprezentând o condiție necesară pentru asigurarea egalității de șanse.
- (28) Sunt disponibile fonduri ale Uniunii pentru a sprijini punerea în aplicare a Garanției europene pentru copii și a altor măsuri de susținere. În cadrul Fondului social european Plus, toate statele membre vor aloca o sumă adecvată pentru combaterea sărăciei sau a excluziunii sociale în rândul copiilor. Pentru statele membre în care rata copiilor expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială depășește media Uniunii, această sumă trebuie să fie de cel puțin 5 % din alocarea națională provenind din Fondul social european Plus. De asemenea, în conformitate cu principiile subsidiarității și proporționalității, Fondul european de dezvoltare regională și programul InvestEU vor sprijini investițiile în infrastructurile necesare, cum ar fi locuințele sociale și structurile de educație și îngrijire timpurie, precum și în echipamente și în accesul la servicii de bază de bună calitate. Ca parte a Planului de redresare pentru Europa și a instrumentului „Next Generation EU”, Mecanismul de redresare și reziliență oferă finanțare suplimentară din partea Uniunii pentru reforme, investiții și politici pentru generația următoare, copii și tineri, de exemplu în educație și în competențe, care trebuie incluse în planurile naționale de redresare și de reziliență ⁽¹¹⁾. Instrumentul de sprijin tehnic poate susține statele membre în elaborarea și punerea în aplicare a reformelor structurale în domeniile educației, serviciilor sociale, justiției și sănătății, inclusiv a reformelor transsectoriale pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale în rândul copiilor.
- (29) De asemenea, statele membre pot beneficia de programul UE de încurajare a consumului de fructe, legume și lapte în școli pentru perioada 2017-2023, pentru a spori accesul copiilor la produse sănătoase și pentru a îmbunătăți nivelul acestora de înțelegere a beneficiilor unei alimentații sănătoase și sustenabile.
- (30) Prezenta recomandare ar trebui pusă în aplicare prin planuri naționale de acțiune adaptate la circumstanțele naționale, regionale și locale. Aceste planuri naționale de acțiune ar trebui să permită identificarea copiilor aflați în dificultate și a obstacolelor cu care se confruntă aceștia în ceea ce privește accesul la serviciile reglementate de prezenta recomandare și utilizarea acestor servicii. În acest scop, statelor membre li se recomandă să implice părțile interesate relevante, inclusiv organizațiile neguvernamentale care promovează drepturile copiilor. Progresele realizate în punerea în aplicare a prezentei recomandări ar trebui de asemenea monitorizate periodic, de exemplu ca parte a tabloului de bord social în contextul semestrului european, inclusiv prin elaborarea unor indicatori de monitorizare relevanți.
- (31) Prezenta recomandare completează Recomandarea 2013/112/UE a Comisiei, reprezintă un rezultat concret al Planului de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale și completează Strategia cuprinzătoare a Uniunii privind drepturile copilului.
- (32) Prezenta recomandare respectă pe deplin principiile subsidiarității și proporționalității. Ea nu aduce atingere principiilor dreptului procedural național, nici tradițiilor juridice ale statelor membre și nu implică o extindere a competențelor Uniunii,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

OBIECTIVUL ȘI DOMENIUL DE APLICARE

1. Obiectivul prezentei recomandări îl constituie prevenirea și combaterea excluziunii sociale prin garantarea accesului copiilor aflați în dificultate la un set de servicii esențiale, contribuind astfel totodată la susținerea drepturilor copiilor prin combaterea sărăciei în rândul acestora și prin promovarea egalității de șanse.
2. Prezenta recomandare se aplică copiilor aflați în dificultate.

DEFINIȚII

3. În sensul prezentei recomandări, se aplică următoarele definiții:
 - (a) „copii aflați în dificultate” înseamnă persoane cu vârsta sub 18 ani care sunt expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială;
 - (b) „copii care provin dintr-un context de migrație” înseamnă copiii resortisanți ai unor țări terțe, indiferent de statutul lor migratoriu, și copiii care au cetățenia unui stat membru, dar care provin dintr-un context de migrație dintr-o țară terță pentru că au cel puțin un părinte născut în altă țară;

⁽¹⁰⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators/social-scoreboard-indicators>.

⁽¹¹⁾ În conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

- (c) „copii aflați în situații familiale precare” înseamnă copii expuși la diferiți factori de risc care ar putea duce la sărăcie sau la excluziune socială; printre care se regăsesc: copiii care trăiesc într-o gospodărie cu o singură persoană aducătoare de venit; copiii care locuiesc cu un părinte cu handicap; copiii care trăiesc într-o gospodărie în care există probleme de sănătate mintală sau boli cronice; copiii care trăiesc într-o gospodărie în care există abuz de droguri sau violență domestică; copiii unui cetățean al Uniunii care s-a mutat într-un alt stat membru în timp ce ei înșiși au rămas în statul membru de origine; copiii care au o mamă adolescentă sau care sunt mame adolescente; și copiii care au un părinte încarcerat;
- (d) „acces efectiv” înseamnă o situație în care serviciile sunt disponibile imediat, abordabile ca preț, accesibile, de bună calitate, furnizate în timp util și în care potențialii utilizatori au cunoștință de existența serviciilor și de drepturile de a le utiliza;
- (e) „acces efectiv și gratuit” înseamnă o situație în care serviciile sunt disponibile imediat, accesibile, de bună calitate, furnizate în timp util și în care potențialii utilizatori au cunoștință de existența serviciilor și de drepturile de a le utiliza, precum și în care serviciile sunt gratuite, fie prin organizarea și furnizarea unor astfel de servicii, fie prin oferirea de ajutoare adecvate pentru a acoperi costurile sau tarifele pentru aceste servicii, fie în alt mod în care circumstanțele financiare să nu constituie un obstacol în calea accesului egal;
- (f) „activități școlare” înseamnă învățare prin intermediul unor activități sportive, recreative sau culturale care se desfășoară în cadrul sau în afara orelor de școală obișnuite sau sunt organizate de comunitatea școlară;
- (g) „masă sănătoasă” sau „alimentație sănătoasă” înseamnă un consum echilibrat de alimente, care le oferă copiilor nutrienții necesari pentru dezvoltarea lor fizică și mintală și pentru activități fizice ce corespund nevoilor fiziologice ale copiilor;
- (h) „locuință adecvată” înseamnă o locuință care îndeplinește standardele tehnice naționale actuale, se află într-o stare de întreținere adecvată, oferă un grad adecvat de confort termic, este disponibilă și are un preț accesibil.

ÎN CONFORMITATE CU COMPETENȚELE, CIRCUMSTANȚELE ȘI PRACTICILE NAȚIONALE ȘI CU RESPECTAREA DEPLINĂ A PRINCIPIILOR SUBSIDIARITĂȚII ȘI PROPORȚIONALITĂȚII, RECOMANDĂ:

PRINCIPALELE RECOMANDĂRI

- 4. Statelor membre li se recomandă să garanteze copiilor aflați în dificultate:
 - (a) accesul efectiv și gratuit la educație și îngrijire timpurie de înaltă calitate, la educație și activități școlare, la cel puțin o masă sănătoasă în fiecare zi de școală și la asistență medicală;
 - (b) accesul efectiv la o alimentație sănătoasă și la o locuință adecvată.
- 5. Statelor membre li se recomandă să identifice copiii aflați în dificultate și, în cadrul acestui grup de copii, să ia în considerare, ori de câte ori este necesar pentru elaborarea măsurilor naționale integrate, formele specifice de defavorizare cu care se confruntă în special:
 - (a) copiii fără adăpost sau copiii care se confruntă cu o privare severă de locuință;
 - (b) copiii cu handicap;
 - (c) copiii cu probleme de sănătate mintală;
 - (d) copiii care provin dintr-un context de migrație sau care au origine etnică minoritară, în special romă;
 - (e) copiii aflați în îngrijire alternativă, în special instituționalizată;
 - (f) copii aflați în situații familiale precare.

UN CADRU DE POLITICI FAVORABIL

- 6. Asigurând faptul că interesul superior al copilului este considerat primordial, statelor membre li se recomandă să stabilească un cadru de politici integrat și favorabil pentru combaterea excluziunii sociale în rândul copiilor, care să se axeze pe întreruperea transmiterii între generații a sărăciei și defavorizării și pe reducerea impactului socioeconomic al pandemiei de COVID-19. În acest sens, pentru punerea în aplicare a prezentei recomandări, statelor membre li se recomandă:
 - (a) să asigure consecvența politicilor din domeniul social, al educației, al sănătății, al alimentației și al locuințelor la nivel național, regional și local și, ori de câte ori este posibil, să îmbunătățească relevanța acestor politici pentru susținerea copiilor într-un mod integrat;
 - (b) să continue și, acolo unde este necesar, să sporească investițiile în educație, în sisteme adecvate de sănătate și de protecție socială pentru a răspunde efectiv nevoilor copiilor și ale familiilor acestora, în special ale celor expuși riscului de excluziune socială;

- (c) să asigure politici și resurse adecvate, inclusiv prin măsuri de integrare pe piața forței de muncă, măsuri de sprijin pentru părinți sau tatori și sprijin pentru venit acordat familiilor și gospodăriilor, astfel încât obstacolele de natură financiară să nu împiedice accesul copiilor la servicii de calitate;
- (d) să abordeze dimensiunea teritorială a excluziunii sociale, luând în considerare nevoile specifice ale copiilor în funcție de diversitatea zonelor urbane, rurale, izolate sau defavorizate, pe baza unei abordări integrate și multidisciplinare;
- (e) să consolideze cooperarea cu autoritățile naționale, regionale și locale, cu organizațiile din domeniul economiei sociale, cu organizațiile neguvernamentale care promovează drepturile copilului, cu copiii înșiși și cu alte părți interesate și să sporească implicarea acestora în elaborarea, furnizarea și monitorizarea politicilor și a serviciilor de calitate pentru copii;
- (f) să ia măsuri pentru promovarea incluziunii și pentru evitarea și combaterea discriminării și a stigmatizării copiilor aflați în dificultate;
- (g) să sprijine investițiile strategice în servicii de calitate pentru copii, inclusiv în infrastructura necesară și în forță de muncă calificată;
- (h) să aloce resurse adecvate și să utilizeze în mod optim fondurile naționale și ale Uniunii, în special Fondul social european Plus, Fondul european de dezvoltare regională și, după caz, REACT-EU, Invest-EU, Mecanismul de redresare și reziliență și Instrumentul de sprijin tehnic;
- (i) să ia în considerare o perspectivă de gen la nivelul întregului cadru favorabil.

EDUCAȚIA ȘI ÎNGRIJIREA TIMPURIE, EDUCAȚIA ȘI ACTIVITĂȚILE ȘCOLARE INCLUZIVE ȘI O MASĂ SĂNĂTOASĂ ÎN FIECARE ZI DE ȘCOALĂ

7. În scopul garantării accesului efectiv și gratuit la educație și îngrijire timpurie de înaltă calitate, la educație și activități școlare și la o masă sănătoasă în fiecare zi de școală pentru copiii aflați în dificultate, statelor membre li se recomandă:
- (a) să identifice și să elimine obstacolele de natură financiară și nefinanciară din calea participării la educația și îngrijirea timpurie, la educație și activități școlare;
 - (b) să ia măsuri pentru prevenirea și reducerea părăsirii timpurii a școlii, ținând seama de o perspectivă de gen, și pentru reluarea procesului de educație în cazul copiilor expuși riscului de abandon școlar sau care au părăsit timpuriu sistemul de învățământ sau de formare, inclusiv prin oferirea de îndrumare personalizată și printr-o cooperare mai solidă cu familiile;
 - (c) să ofere sprijin pentru învățare copiilor cu dificultăți de învățare pentru a compensa lacunele lingvistice, cognitive și educaționale ale acestora;
 - (d) să adapteze structurile și materialele educaționale pentru educația și îngrijirea timpurie și pentru instituțiile de învățământ și să ofere cel mai potrivit răspuns la nevoile specifice ale copiilor cu nevoi educaționale speciale și ale copiilor cu handicap, prin utilizarea de metode de predare și de învățare incluzive; în acest scop, să ia măsuri pentru a asigura că sunt disponibili profesori calificați și alți profesioniști, cum ar fi psihologi, logopezi, specialiști în reabilitare, lucrători sociali sau asistenți didactici;
 - (e) să instituie măsuri pentru sprijinirea educației incluzive și evitarea segregării claselor în instituțiile de educație și îngrijire timpurie și în instituțiile de învățământ; acestea pot să constea și în acordarea de prioritate sau, atunci când este necesar, acordarea de acces timpuriu copiilor aflați în dificultate;
 - (f) să ofere cel puțin o masă sănătoasă în fiecare zi de școală;
 - (g) să asigure furnizarea de materiale educaționale, inclusiv instrumente educaționale digitale, cărți, uniforme sau orice ținută impusă, după caz;
 - (h) să ofere conectivitate de mare viteză, servicii digitale și echipamente adecvate necesare învățării la distanță, pentru a asigura accesul la conținut educațional online, precum și pentru a îmbunătăți competențele digitale ale copiilor aflați în dificultate și ale cadrelor didactice și să facă investițiile necesare pentru a combate toate formele de decalaj digital;
 - (i) să asigure transportul către instituțiile de educație și îngrijire timpurie și instituțiile de învățământ, după caz;
 - (j) să asigure acces egal și incluziv la activitățile școlare, inclusiv participarea la excursii școlare și la activități sportive, recreative și culturale;
 - (k) să elaboreze un cadru de cooperare cu instituțiile de învățământ, comunitățile locale, serviciile sociale, de sănătate și de protecție a copilului, familiile și operatorii din sectorul economiei sociale pentru a sprijini educația incluzivă, pentru a oferi îngrijire după orele de școală și posibilități de practicare a activităților sportive, recreative și culturale, pentru a construi instituții de învățământ care să funcționeze ca centre de incluziune și participare și pentru a investi în acestea.

ASISTENȚĂ MEDICALĂ

8. În vederea garantării accesului efectiv și gratuit la servicii de asistență medicală de calitate pentru copiii aflați în dificultate, statelor membre li se recomandă:
- (a) să faciliteze depistarea și tratarea precoce a bolilor și a problemelor de dezvoltare, inclusiv a celor legate de sănătatea mintală, să asigure accesul periodic la controale medicale, inclusiv stomatologice și oftalmologice, și la programe de screening; să asigure o monitorizare în timp util pe parcursul perioadelor de vindecare și de recuperare, inclusiv accesul la medicamente, tratamente și asistență și accesul la programele de vaccinare;
 - (b) să ofere servicii specifice de reabilitare și abilitare pentru copiii cu handicap;
 - (c) să pună în aplicare programe accesibile de promovare a sănătății și de prevenire a bolilor pentru copiii aflați în dificultate și pentru familiile acestora, precum și pentru profesioniștii care lucrează cu copii.

ALIMENTAȚIE SĂNĂTOASĂ

9. În vederea garantării accesului efectiv la o alimentație suficientă și sănătoasă pentru copiii aflați în dificultate, inclusiv prin programul UE de încurajare a consumului de fructe, legume și lapte în școli, statelor membre li se recomandă:
- (a) să susțină accesul la mese sănătoase și în afara zilelor de școală, inclusiv prin sprijin în natură sau financiar, mai ales în situații excepționale cum ar fi închiderea școlilor;
 - (b) să se asigure că standardele de alimentație din cadrul instituțiilor de educație și îngrijire timpurie și din cadrul instituțiilor de învățământ răspund nevoilor de alimentație specifice;
 - (c) să limiteze publicitatea și să restricționeze disponibilitatea alimentelor bogate în grăsimi, sare și zahăr în instituțiile de educație și îngrijire timpurie și în instituțiile de învățământ;
 - (d) să furnizeze copiilor și familiilor informații adecvate cu privire la alimentația sănătoasă a copiilor.

LOCUINȚE ADECVATE

10. În vederea garantării accesului efectiv la locuințe adecvate pentru copiii aflați în dificultate, statelor membre li se recomandă:
- (a) să se asigure că copiii fără adăpost și familiile acestora beneficiază de cazare adecvată, de un transfer rapid de la locuințe temporare la locuințe permanente și de furnizarea de servicii sociale și de consiliere relevante;
 - (b) să evalueze și să revizuiască, dacă este necesar, politicile naționale, regionale și locale privind locuințele și să ia măsuri, inclusiv de combatere a sărăciei energetice și de prevenire a riscului de a rămâne fără adăpost, pentru a se asigura că interesele familiilor copiilor aflați în dificultate sunt luate în considerare în mod corespunzător; aceste evaluări și revizuirii ar trebui să se refere inclusiv la politicile privind locuințele sociale sau privind asistența pentru locuințe, precum și la ajutoarele pentru locuințe și să îmbunătățească și mai mult accesibilitatea pentru copiii cu handicap;
 - (c) să asigure acces prioritar și în timp util la locuințe sociale sau la asistență pentru locuințe pentru copiii aflați în dificultate și familiile acestora;
 - (d) să țină seama de interesul superior al copilului, precum și de situația generală și de nevoile individuale ale copilului atunci când plasează copiii în îngrijire instituționalizată sau îngrijire în familie; să asigure tranziția copiilor de la îngrijirea instituționalizată sau în familie la o îngrijire comunitară sau familială de calitate și să îi ajute să ducă o viață independentă și să se integreze în societate.

GUVERNANȚĂ ȘI RAPORTARE

11. În vederea asigurării unei bune guvernante, monitorizări și raportări și ținând seama în mod corespunzător de structurile și mecanismele naționale existente, statelor membre li se recomandă:

Coordonatorii naționali ai Garanției pentru copii

- (a) să desemneze un coordonator național al Garanției pentru copii, care să dispună de resurse adecvate și să fie autorizat în mod corespunzător pentru a coordona și a monitoriza efectiv punerea în aplicare a prezentei recomandări;

Identificarea copiilor aflați în dificultate

- (b) în scopul asigurării unei orientări cât mai eficace a măsurilor către copiii aflați în dificultate și luând în considerare modurile de organizare și circumstanțele naționale, regionale și locale, să implice părțile interesate relevante în procesul de identificare a copiilor aflați în dificultate și a obstacolelor cu care se confruntă aceștia în ceea ce privește accesul la serviciile vizate de prezenta recomandare și utilizarea acestora;

Planuri naționale de acțiune

- (c) să prezinte Comisiei, în termen de nouă luni de la adoptarea prezentei recomandări, un plan de acțiune, aplicabil până în 2030, pentru punerea în aplicare a prezentei recomandări, luând în considerare circumstanțele naționale, regionale și locale, precum și acțiunile și măsurile de politici existente pentru sprijinirea copiilor aflați în dificultate. Planul de acțiune ar trebui să includă în special:
- (i) categoriile de copii aflați în dificultate vizate pentru a face obiectul unor măsuri integrate corespunzătoare;
 - (ii) obiectivele cantitative și calitative care trebuie atinse în ceea ce privește copiii aflați în dificultate care urmează să facă obiectul unor măsuri corespunzătoare, luând în considerare disparitățile regionale și locale;
 - (iii) măsurile planificate sau luate pentru punerea în aplicare a prezentei recomandări, inclusiv la nivel regional și local, precum și resursele financiare și calendarele necesare;
 - (iv) alte măsuri planificate sau luate pentru a combate excluziunea socială în rândul copiilor și pentru a întrerupe transmiterea între generații a dezavantajelor, bazate în special pe cadrul de politici favorabil prevăzut la punctul 6;
 - (v) un cadru național pentru culegerea, monitorizarea și evaluarea datelor legate de prezenta recomandare, inclusiv în vederea instituirii unui cadru comun de monitorizare, astfel cum se menționează la punctul 12 litera (d).

Acțiuni de informare

- (d) să elaboreze măsuri efective de informare a copiilor aflați în dificultate și a familiilor acestora, în special la nivel regional și local, prin intermediul instituțiilor de învățământ, al lucrătorilor sociali instruiți, al serviciilor de sprijinire a familiei, al societății civile și al organizațiilor din sectorul economiei sociale, cu scopul de a crește gradul de sensibilizare, precum și de a încuraja și a facilita utilizarea serviciilor vizate de prezenta recomandare;

Implicarea părților interesate

- (e) să asigure participarea autorităților regionale, locale și a altor autorități relevante, a copiilor și a părților interesate relevante care reprezintă societatea civilă, a organizațiilor neguvernamentale, a instituțiilor de învățământ și a organismelor responsabile cu promovarea incluziunii și integrării sociale, a drepturilor copiilor, a educației incluzive și a nediscriminării, inclusiv a organismelor naționale de promovare a egalității, pe tot parcursul procesului de elaborare, implementare, monitorizare și evaluare a planului de acțiune;

Raportarea către Comisie

- (f) să prezinte Comisiei o dată la doi ani rapoarte privind progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a prezentei recomandări, în conformitate cu planul național de acțiune menționat la litera (c).

PUNERE ÎN APLICARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE

12. Consiliul salută obiectivul Comisiei:

- (a) de a monitoriza progresul punerii în aplicare a prezentei recomandări, inclusiv rezultatele acesteia și impactul asupra copiilor aflați în dificultate, inclusiv ca parte a tabloului de bord social în contextul semestrului european, și de a propune, dacă este necesar, recomandări specifice adresate fiecărui stat membru;
- (b) de a colabora cu statele membre, coordonatorii naționali ai Garanției pentru copii și Comitetul pentru protecție socială pentru a facilita învățarea reciprocă, pentru a face schimb de experiență și de bune practici și pentru a monitoriza acțiunile statelor membre întreprinse ca răspuns la prezenta recomandare, astfel cum sunt prevăzute în planurile naționale de acțiune relevante;
- (c) de a prezenta periodic Comitetului pentru protecție socială rapoarte cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a prezentei recomandări, pe baza rapoartelor statelor membre;
- (d) de a colabora cu Comitetul pentru protecție socială:
 - (i) pentru a stabili un cadru comun de monitorizare, care să utilizeze sursele de date și indicatorii existenți și, dacă este necesar, pentru a perfecționa indicatorii de rezultat cantitativi și calitativi comuni asupra cărora s-a convenit pentru evaluarea punerii în aplicare a prezentei recomandări;
 - (ii) în vederea furnizării de date necesare pentru elaborarea politicilor, pentru a îmbunătăți disponibilitatea, aria de acoperire și relevanța datelor comparabile la nivelul Uniunii, inclusiv cu privire la copiii aflați în dificultate și accesul lor la servicii, precum și cu privire la gradul de adecvare și de acoperire al ajutoarelor destinate copiilor;

- (e) pentru a examina progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a prezentei recomandări și pentru a raporta Consiliului în termen de cinci ani de la data adoptării prezentei recomandări;
- (f) pentru a consolida eforturile de sensibilizare și de comunicare și pentru a intensifica diseminarea rezultatelor și a exemplurilor de bune practici la nivelul Uniunii și în rândul statelor membre și al părților interesate relevante.

Adoptată la Luxemburg, 14 iunie 2021.

Pentru Consiliu
Președintele
A. MENDES GODINHO
